

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

שער
שלישי

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

נשא

(חלק כח שיחה ב)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וחמש לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת נשא, ה'יא סיון, ה'תשפ"ה (ב)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2025
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

נשא ב

40

המשכן באה כדי לתקן את מה שלא התנדבו כדבעי (תחילה), ולבטא את נדבת לבם עבור המשכן כדבעי ובשלימות; ואיך הם הביעו זאת? – בנדבת חצי עגלה⁸ (ע"י כל נשיא)⁹! וביותר אינו מובן:

לפי המובן מפשטות הכתובים, וכן מפורש במדרש¹⁰, הביאו הנשיאים, שש עגלות צב ושני עשר בקר" אלו כדי "לשאת את המשכן", וכן היה בפועל, כמפורש בכתוב¹¹ שמשה חילק את העגלות, "כפי עבודתם" – לבני גרשון, "את שתי העגלות ואת ארבעת הבקר", ולבני מררי, "את ארבע העגלות ואת שמונת הבקר".

וזאת – בשעה שהיתה ידועה מדתם הגדולה ביותר¹² של הקרשים והעמור-

א. נאמר בפרשתנו: "ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן וימשח אותו ויקדש אותו גו' ויקריבו נשיאי ישראל גו' ויביאו את קרבנם לפני ה' שש עגלות צב ושני עשר בקר עגלה על שני הנשיאים ושור לאחד ויקריבו אותם לפני המשכן".

ולכאורה אינו מובן כלל: בנדבת המשכן מצינו שנתנית בני ישראל היתה בנדיבות לב ביותר, עד שהנדבות היו "דים" .. והותר² – ואיך יתכן שדוקא נשיאי ישראל צמצמו בנדבת העגלות, וכל אחד מהם לא נדב אלא חצי עגלה! "עגלה (אחת) על שני הנשיאים"?!

יתר על כן: בנוגע לנדבת הנשיאים איתא בספרי³ ובמדרש⁴, והובא בפירוש רש"י⁵, "מה⁶ ראו הנשיאים .. במלאכת המשכן לא התנדבו תחלה .. כך אמרו הנשיאים יתנדבו עבור מה שיתנדבו ומה שמחסרין אנו משלימין כיון שראו שהשלימו עבור את הכל שנאמר⁷ והמלאכה היתה דים אמרו מעתה מה לנו לעשות הביאו את אבני השוהם והמילואים לאפוד ולחושן? לכך התנדבו כאן תחלה". כלומר, נדבת הנשיאים ביום כלות משה להקים את

(8) וה"ז שלא בערך הנדיבות שהיתה אצלם בפועל לפני"ז – בהבאתם לנדבת המשכן אבני שוהם ואבני מלואים ובושם וגו' (ויקהל שם, כז"ח). ולהעיר מלשון הש"ך עה"ת כאן (עה"פ ז, ג"ד) לא רצה לקבל מהם לפי שהוא מעט לפי ערכם .. אמר אתמול היו רוצים לעשות המשכן כולו ועכשיו מביאים זה המעט.

(9) בספורנו (ז, ג): לאות אחוה ביניהם אשר בה יהיו ראויי שתשרה שכינה ביניהם (וראה גם ש"ך עה"ת). אבל צריך טעם מדוע דוקא בנדבה זו לשאת המשכן הוצרכו להדגיש זה.

(10) במדב"ר שם. וראה גם פרש"י פרשתנו ז, יו"ד.

(11) פרשתנו שם, ז"ח.

(12) כמפורש בפ' תרומה כו, טו ואילך.

(*) וב"מפתח" להמחבר (נדפס בסוף ביאורו על התורה, ירושלים תשמ"ב) בפרשתנו כתב: אף על פי שהיו עשירי עם.

(1) ז, א"ג.

(2) ויקהל לו, ז.

(3) פרשתנו ז, ג.

(4) במדב"ר פי"ב, טז.

(5) עה"פ שם. ועד"ז בפ' ויקהל לה, כז.

(6) ל' רש"י פרשתנו שם. ועד"ז בספרי ובמדב"ר שם.

(7) ויקהל שם.

וששים אדניהם נחושת²⁰ – אשר את כולם היו צריכים להניח על גבי ארבע עגלות!

ולכאורה הרי זה היפך ההנהגה של נדיבות ושל הרחבה ועשירות שהיתה במשכן ובמקדש, אשר „אין עניות ב־ מקום עשירות“²¹ – והרי אילו היו עגלות רבות יותר, לא היה צורך להניח²² קרשים רבים כל־כך זה על־גבי זה²³, והיתה נמנעת הטרחה להשגיח עליהם כל הדרך בעת הולכת קרשי המשכן על גבי העגלות!

וכן (ותמוה עוד יותר) לא נזכרו (ואפילו לא ברמז) הקונדוסין. ובפרש״י מביאם בפשטות (תרומה כז, י״ד) ומפרש „כמין קונדוסין שקורין פלא״ש״* ותו לא!

עתה ראיתי שהקשה כן בנוגע לעמודים בתוס' הריב״א, ועוד ובאברבנאל – שהיו מעצי שטים – ובכל אופן הקושיא – דלמה סתם הכתוב או (את״ל שאין קפידא) למה דוקא בעמודים אין קפידא – במקומה עומדת.

(20) שם כז, י״ד ואילך.

(21) שבת קב, ב. וש״נ. במדב״ר פרשתנו (לענין קרבנות הנשיאים) פ״ד, יא־יב. וראה

אנציקלופדי תלמודית בערכו.

(22) כי אף את״ל שאין עניות במקום עשירות (ע״פ הלכה) הוא רק בכלי שרת ובנוגע לעבודה בפנים המשכן והמקדש (ראה אנציקלופדי שם. וש״נ). הרי מובן דאין עניות לכבוד המשכן.

(23) ולהעיר גם מירושלמי (שבת פ״ב ה״ג (הובא גם בר״ח שבת קד, סע״א) ובקה״ע שם. אסת״ר פ״ד, ד), דקדש שוכה „להינתן בצפון ינתן בצפון בדרום ינתן בדרום“, ומשמע שיש חילוקי קדושה בדרגות הקרשים דקה״ק כו' (וראה גם פרש״י במשנה שבת קג, א ד״ה משום רושם). ולכאורה מקום לשקו״ט לגבי הנחה אחד על השני – ע״ד דספר של נביאים אין מניחין על חומש (מגילה כז, א. רמב״ם הל' ת״ת פ״ה ה״ה. טושו״ע י״ד סו״ס רפב).

(* וראה פרש״י עירובין לד, ב.

דים, וממילא אפשר היה לשער את משקלם; ולכל זאת יש להוסיף את מאה האדנים, שכל אחד מהם ככר של קודש¹³ משקלו¹⁴.

ובפרט לפי החשבון המפורט בגמרא¹⁵, ש„אורך העגלה“ היה „חמש אמות“ ו„רוחב העגלה“ היה „שתי אמות ומחצה“, וממילא היה על הקרשים להיות מונחים זה על־גבי זה – שנים עשר קרשים על כל עגלה¹⁶; והדבר אף גרם לכך שאחד מבני הלוויים הוצרך להשגיח ולתקן „את הסדר זו על זו שלא תפול העליונה, וכל הדרך הוא מהלך אחורי העגלה, וכשרואה אותן משתלפות אל תוך האויר רץ לתוך בליטת הקרשים שבצדדין, עד שמגיע לאמת האויר שביניהם, ודוחק עצמו לעמוד בחצי אמה עד שיחזיר הנשלפת למקומה ועל סדרה“¹⁷ –

ועל זאת יש להוסיף את עמודי ה־משכן ואדניו¹⁸ ואת ששים עמודי החצר¹⁹

(13) שהוא משקל „(ששים מנה ומנה של קודש כפול ה' . . הרי ככר של קודש) ג' אלפים שקלים“ (פרש״י פקודי לח, כד).

(14) שם, כז. וראה שם ל־לא (בנוגע אדני אה״מ כו' – ראה גם לקמן בפנים). והרי כל זה ה' במשא בני מררי (פרשתנו ד, לא־ב) על ארבע עגלות!

(15) שבת צט, א.

(16) או: כ״ד קרשים על כל ב' עגלות יחד – ראה מחלוקת רש״י ותוס' ד״ה למה לי) שבת שם (ובעוד ראשונים שם) – באופן הנחת הקרשים על העגלות. וראה גם מדרש לקח טוב סוף פרשתנו. (17) לשון רש״י שם ד״ה הוה נקטי להו. וראה שם תודי״ה אמתא.

(18) תרומה כו, לב ואילך.

(19) צע״ג שלא נאמר ממה נעשו עמודי החצר, משא״כ כל שאר פרטי המשכן!

ב. בפשוטו של מקרא לכאורה היה אפשר לתרץ זאת בפשטות (ולכן לא פירש רש"י דבר על כך):

לעיל, בפרשת תרומה²⁴, בקשר לכך שהיו "עצי שטים" בנדבת המשכן, פירש רש"י: ומאין היו להם במדבר פירש רבי תנחומא יעקב אבינו צפה ברוח הקודש שעתידין ישראל לבנות משכן במדבר והביא ארזים למצרים ונטעם וצוה לבניו ליטלם עמהם כשיצאו ממצרים.

ומכאן למדנו, שאע"פ שמביזת מצרים ומביזת הים²⁵ נתעשרו בני ישראל בעשירות מופלגה של כסף וזהב כו' ואבנים טובות – מכל מקום, לא היו להם במדבר "עצי שטים" אלא ע"י הבאת ארזים מארץ ישראל למצרים, נטיעתם שם, טיפול בגידולם במשך מאתים ועשר שנים ולקחתם עמהם למדבר; ומעצים אלו היו צריכים לעשות את הקרשים וכו' ואת כלי המשכן,

ומטעם זה היה מספר העגלות רק כפי ההכרח.

אבל דוחק לתרץ כן, שהרי העגלות באו רק מצד נדבת הנשיאים – מבלי כל הגבלה שיהיו דוקא עצי שיטים. ותמוה בכלל לומר שאי אפשר היה למצוא במצרים עצים חזקים²⁶ כדי לעשות

(24) כה, ה. וראה גם פרש"י שם כו, טו.

(25) ראה רש"י בא יג, יג (מככורות ה, ב). רש"י בשלח טו, כב (ממכילתא בא יב, לו). ועוד.

(26) ע"פ לשון התוס' שבהערה 16: דהאין יכולין קרשים שכל כך כבדים... כ"כ כובד גדול לעמוד כו'. אבל ראה רבותינו בעה"ת תרומה כה, ה.

מהם עוד עגלות²⁷ רבות²⁸.

ולהעיר ממאמר חז"ל²⁹ שבני ישראל קנו כמה דברים מתגרי אומות העולם.

ג. בספרי³⁰ (ועל-דרך-זה במדרש³¹) למדו מהפסוק "קח מאתם" – „באו ועמדו לפני המשכן ולא קבל משה מהן עד שנאמר לו מפי הקדש³² קח מאתם הא הסכימה דעתו לדעת העליונה". ומזה מובן, שנדבת העגלות היתה כפי דעת ה' (וממילא – גם מספרן). ועל-דרך הקרבנות שהקריבו הנשיאים (בהמשך לזה) לחנוכת המזבח, שכמה פרטים מהם – שנמנו בדברי רז"ל³³ ובפירוש רש"י³⁴ – היו הוראת שעה (ולדוגמא – קטורת יחיד, אשר הוקטרה על-גבי המזבח החיצון, מה שלא מצינו במקום אחר), ומובן שכל הוראת שעה היתה ע"פ הסכמת משה, דעת ה'³⁵.

(27) מ"ש בחזקוני כאן פסוק ה: אם הוצרך להוסיף יוסיפו כל הצורך – צ"ע אם כוונתו על העגלות או רק בנוגע לשני עשר בקר, כהמשך לשונו: שהרי שני עשר בקר לא יוכלו למשוך... קרשים והאדנים וכו'.

(28) משא"כ עצי מערכה להקריב קרבנות שאין צריך עצים חזקים כמו ארזים (וכי"ב)* כמו שצריכים לעגלות שיוכלו לסבול כובד הקרשים (ראה לשון התוס' שבהערה 26).

(29) יומא עה, ב.

(30) ז, ג.

(31) במדבר פ"ב, יח.

(32) ובפרש"י שם: שלא קבל משה מידם עד שנאמר לו מפי המקום.

(33) ראה מנחות ג, סע"א ואילך. במדבר

פ"ג, ב בסופו. ועוד. וראה גם לקו"ש שבהערה 35. וש"נ.

(34) פרשתנו ז, יד.

(35) ראה לקו"ש חכ"ג ע' 42 ואילך.

(* וראה רמב"ם הל' איסורי מזבח פ"ז ה"ג.

וכן מוכח להדיא בגמרא⁴⁰ – שהיה נוגע כאן, ובהדגשה, שתהיה מדת העגלות בדיוק, ובדוקא לא ארוכה יותר או רחבה יותר מן המקום הדרוש להנחת הקרשים, ושלא יהיה מקום מיותר (ללא צורך הקרשים)⁴¹: על כך ש„אורך עגלה חמש אמות“, הקשו בגמרא „למה לי בארבע ופלגא סגי“ (והתירוץ הוא „כי היכי דלא לידחקו קרשים“); ועל-דרך-זה הקשו שם לגבי רוחב העגלה „שתי אמות ומחצה“ – „למה לי באמתא ופלגא סגי“ (והתירוץ הוא „כי היכי דלא לידדו קרשים“).

ד. וי"ל הביאור בזה, ובהקדים אחד השינויים בין לשון הספרי ללשון המדרש במאמר חז"ל הנ"ל (ס"א): בספרי איתא „וכי מה ראו נשיאים להתנדב לכתחילה כאן ובמלאכת המשכן לא התנדבו בתחלה“ (ועל-דרך-זה היא לשון פירוש רש"י); ואילו במדרש הלשון היא „למה נזדרזו הנשיאים לבא ולהקריב תחלה ובמלאכת המשכן נתעצלו ולא הביאו אלא... באחרונה“.

ויש לבאר אחד משינויי הלשונות הללו, שלשיטת הספרי שש העגלות ושני עשר הבקר אינם בגדר קרבן, משא"כ לפי המדרש, הרי הם „להקריב“ – בגדר קרבן (כלשון הכתוב ממש: „ויביאו את קרבנם“), וכהמשך דברי

[ואף שהדבר בא מהנשיאים עצמם, כמש"נ „ויקריבו הנשיאים“, ולא קיבל משה מידם עד שנאמר לו מפי המקום – הרי מובן בפשטות, שלאחרי שאמר הקב"ה למשה „יקריבו את קרבנם לחנוכת המזבח“³⁶, היתה זו הקרבה ע"פ ציווי ה'. ועל-דרך-זה בנוגע לנדבת העגלות].

אבל לא מסתבר לומר שמספר העגלות היה חוקה וגזירת הכתוב, בלי שום טעם, ואדרבה – היפך הסברא, כנ"ל!

ובפרט שמספר זה היה, כנ"ל, כפי דעתם, ורק אח"כ נתגלתה הדעה העליונה.

ולהעיר, שבקרבנות שהביאו לחנוכת המזבח, אשר „לא מצינו במקום אחר“³⁷ סוג כזה של קרבנות ואופן כזה של הקרבה, הרי אע"פ שהדבר היה הוראת שעה, יש טעמים ורמזים לסוג הקרבנות של הנשיאים ולמספרם, כמבואר בדברי חז"ל³⁸ בארוכה;

ועל-דרך-זה צריך לומר בנידון דידן, בנדבת העגלות, שיש טעם והסברה לכך שנדבת העגלות והבקר היתה במיעוט ובצמצום (שהוא לכאורה היפך הכלל בעניני המקדש „אין עניות במקום עשירות“, כנ"ל סוס"א) – שכן צריך היה להיות בנדבה זו³⁹.

(36) פרשתנו ז, יא. וראה ספרי (ורש"י) שם, י. במדבר פ"ב, כא.

(37) ראה בהנסמן לעיל הערה 33-34.

(38) ראה במדבר פ"ג, יד ואילך. פרש"י פרשתנו ז, יט ואילך.

(39) כי אף שבמדרש שם פ"ב, יז מבואר רמזים לשש עגלות צב כנגד ששת ימי בראשית

וכו', הרי זהו ע"ד הרמז, ומוכרח שמספרם צ"ל בהתאם לתפקידם בפשטות.

(40) שבת צט, א.

(41) ראה גם לשון רש"י שם צח, א ד"ה ארבעה: דע"כ כל מה שיכול לסדר על פני אורך העגלה הוא מסדר.

המדרש, "כיון שנגמר המשכן הקדימו והביאו קרבן בזריזות הדא הוא דכתיב ויקריבו נשיאי ישראל וגו'" ⁴².

גם בנוגע לדעת המדרש, מצינו שנאמר להלן שם ⁴³, "והיה משה מתיירא . . שמא אחת מן העגלות נשברה או אחד מן השוורים מת ונמצא קרבן של נשיאים פסול אמר לו הקב"ה והיו . . ניתן להם הוויה שיהיו קיימים לעולם" (ובהמשך המדרש שם הובאו כמה דיעות היכן הקריבום – "בנוב הקריבום", "בבית העולמים הקריבום", או "בגלגל" ⁴⁴).

44

עשר הבקר ⁴⁷, נכנס בגדר קרבן ⁴⁸.
ולכל הדיעות לא היו צריכות להיות אלא, "ש עגלות" – אע"פ שזהו צמצום, היפך העשירות, בעגלות ובבקר.

ה. והביאור בזה:

לאחרי שמפרש במדרש שם, אמרו מה יש לנו להביא הלכו והביאו עגלות שיהיו נושאים עליהם את המשכן, ממשיך: "ומי נתן להם את העצה הזאת שבטו של יששכר ⁴⁹ שכך אמרו להם משכן שעשיתם פורח הוא באויר אלא

(47) ואולי י"ל שע"ד הקרבת כל הקרבנות – מקדשו, אח"כ מכניסו בעזרה, אח"כ שוחטו וכו' כן ה' גם בהעגלות ובהשני עשר בקר (שהיו קרבן לשיטת מדרש זה), שהקריבום, לפני המשכן" ואח"כ ויקח משה ג' ויתן אותם ג' ואח"כ נשאו בהם את המשכן ולבטוף הקריבום ע"ג המזבח – ראה תיב"ע פרשתנו ז, ה ובפי' יונתן שם. לעיל (בפנים) בממד"ר. ועוד.

(48) להעיר מ' הסברות בגדר מחצית השקל*, אם הכפרה הוי לפי שבאים בשביל קרבנות צבור שהם מכפרים, או ד"ש עליו גדר שם קרבן בפ"ע (ולכך פסק רבינו רפ"א מהל' שקלים** דצריך להביא מחצית שקל בב"א) – צפע"נ השלמה ג, א ואילך – וזה שקונים מהם קרבנות צבור הוי ענין בפ"ע – ראה בכ"ז בארוכה לקו"ש חט"ז ע' 384 ואילך.
(49) כמו הקרבנות לחנוכות המזבח (ראה פרש"י ז, יט).

כלומר: במדרש גופא יש מקום ללמוד בשני אופנים: לפי הנאמר בהתחלת הפיסקא הראשונה במדרש, "לבוא ולהקריב", הקרבן הוא (בעיקר) כהבאת הגברא ⁴⁵, ולפי הפיסקא השניה במדרש, "ונמצא קרבן של נשיאים פסול" – גם החפצא שהביאו ⁴⁶, העגלות ושני

(42) וזוהו מובן שדוחק לפרש דהלשון קרבן במדרש שם קאי רק על הקרבנות לחנוכות המזבח, כיון שמביא על זה הפסוק, ויקריבו נשיאי ישראל וגו'" שנאמר בעגלות, וגם בפסוק מפורש, ויביאו את קרבנם לפני ה' שש עגלות גו'.

(43) פ"ב, יח. ושם מתחיל: מלמד שהביאום ומסרום לצבור. וראה משכיל לדוד לפרש"י ז, ג. צפע"נ עה"ת ז, ו.

(44) ראה במדב"ר שם ובמ"כ.

(45) דוגמא לדבר המצות שאין עושין שינוי בהדבר בו נעשית המצוה (בפרט המביא דורון לת"ח שכאילו הקריב ביכורים – כתובות קה, סע"ב): כל מצות ופעולות האבות (גם קרבנותיהם) שלא המשיכו קדושה בהחפצא – ראה לקו"ש חט"ו ע' 131. וש"נ. חט"ז ע' 212 ואילך. וראה לקמן הערה 48.

(46) להעיר מפנים יפות כאן ז, ב.

(*) ובמ"א נתבאר, ע"ד הרמז – דשש עגלות וי"ב בקר שבנדבת (קרבן) הנשיאים למשכן הם דוגמת ב' התרומות שבנדבת המשכן ע"י בני"א (א) שש העגלות – חצי עגלה לכל נשיא – דוגמת מחצית השקל. ב' י"ב בקר, בקר שלם לכ"א – דוגמת נדבת המשכן שכל אחד הביא ונדב דבר בפ"ע.

(**) משיעורי הרמב"ם דשבוע זה (יום ו' עש"ק תשמ"ה) – להחלוקה דג"פ ליום.

התנדבו עגלות שתהיו נושאים אותו בהם".

וי"ל שהכוונה בזה היא, שאין זה רק ענין חיצוני במשכן – אמצעי לשאת אותו ממקום למקום – אלא שהמשכן עצמו נעשה חפצא הנישא בעגלות.⁵⁰

ללא העגלות, המשכן הוא דבר ה"פורח באויר"; העגלות וי"ב הבקר אינם (רק) אמצעי בעלמא כדי לשאת את המשכן ממקום למקום, אלא הם פועלים שינוי וגמר במשכן, בחפצא דהמשכן: כיון שהמשכן נבנה כ"אהל (מועד)" – לא כבנין קבוע, אלא כדבר ההולך ממקום למקום עם בני ישראל – הרי כל זמן שאין עגלות ובקר, "שהיו נושאים עליהם את המשכן" לא נגמרה עשיית המשכן – "משכן שעשיתם פורח הוא באויר".

[ולפי זה נמצא, שהבאת העגלות והבקר היתה גמר מעשה במשכן – מעין פעולת הקרבנות במזבח, שעל-ידם נתחנך המזבח להקריב עליו תמידים כסדרן וכו': בחנוכת המזבח נשלם גמר עשיית המזבח⁵¹, והעגלות והבקר לשאת את המשכן היו ביחס למשכן מעין מה שהיו הקרבנות דחינוך המזבח ביחס למזבח, כי ע"י העגלות והבקר נשלם גמר עשיית המשכן].⁵²

(50) דוגמא ומעין זה – דין מדרס ישנו רק בדבר שצורתו-ותוכנו "בר מדרס" (ראה רמב"ם הל' מטמאי משכב ומושב פ"ז הל' וועד).

(51) להעיר מצפ"נ (שם, יו"ד), לגבי קרבנות הנשיאים, "דהוי ג"כ בגדר חינוך יש עליהם שם של בדיק הבית כיון שנעשו לגמור את המשכן והכלים דע"ז נתחנכו".

(52) עפ"ז יומתק הא דבנוגע לכמה דינים, אף על פי שנשע אהל מועד הוא" (זבחים סא, ריש

ו. ע"פ הנ"ל מובן, שכשם שבמשכן (ובבית המקדש) גופא, אע"פ שהיתה שם הנהגה של עשירות והרחבה, מכל מקום לא היה שום פרט ופרט דפרט שלא נוצל עבור פעולה או ענין מסוים במשכן,

[ויש לומר בדרך אפשר, אשר חלק ופרט שהוא מיותר ואינו מנוצל במשכן (דאיכרי מקדש) הוא מעין הכנסת חולין בעזרה; זהו דבר חול במשכן].⁵³

על-דרך-זה הוא בנוגע לעגלות והבקר שהיו חלק מהמשכן⁵⁴, שהיו מוכרחים להיות במדה מדוייקת בתכלית, (לא פחות, אבל גם) לא יותר, כך שלא יהיה בהם ולו פרט וחלק אחד שאינו מנוצל למטרתו, משא המשכן: הן במדה בכמות, שש עגלות במדותיהן המדויקות כנ"ל – לא עגלות רבות יותר ולא עגלות גדולות יותר; וכן במספר שני עשר הבקר המוליכים את העגלות, דאף שמשא המשכן הוא משא כבד ביותר, צריך שינוצלו בשלימות כל הכחות של כל אחד משני עשר הבקר המוליכים את העגלות.

ואילו היתה שם מדה גדולה יותר

ע"ב. וראה מפרשים שם ס, ב ואילך. קטז, ב ואילך. מנחות זח, א ואילך. ועוד).

(53) ברש"י שבת קב, ב ד"ה אין "לא עשו דבר בצמצום אלא הכל מתחלתן דיים והותר". אבל כ"ז ה' באופן ובזמן) ההכנה למשכן (נדבת המשכן, בישול סממנים כו'), אבל לכאורה פשיטא דלאח"ז לא נשאר ה"והותר" לבטלה (שהרי נקדש). וראה בהנסמן לקמן הערה 66.

(54) ראה במדב"ר שם, יז בסופו: מפני מה לא הביאו חציין עגלות וחציין שוורים מפני שהיו יראים שמא ימות שורו של א' מהם או שמא תשבר עגלה של א' מהם ונמצא אותו השבט אין לו חלק במשכן.

עדיין יש לבאר את הדיק והצמצום במספר העגלות והבקר:

משא המשכן הוא אחד מעבודות הלויים⁵⁸, כמש"נ בתחילת פרשתנו⁵⁹ „זאת עבודת משפחות הגרשוני לעבוד ולמשא“, ועל-דרך-זה בבני מררי – „וזאת משמרת משאם לכל עבודתם באהל מועד קרשי המשכן גו“⁶⁰.

ומובן, שכשציוה הקב"ה „קח מאתם והיו (העגלות והבקר) לעבוד את עבודת אהל מועד ונתת אותם אל הלויים איש כפי עבודתו“, הכוונה בכך לא היתה להפקיע מידי הלויים את עבודת המשא בקודש, שהיא קדושת הלויים, ולא לבטל את חיוב הלויים, אלא חובת עבודת המשא היתה ונתרה מוטלת על הלויים בשעת טעינת חלקי המשכן על העגלות ופריקתם מהן, וגם בשעה שהיו החלקים נתונים בעגלות היו הלויים הולכים אחריהן וכו', כדלקמן – והעגלות לא היו אלא „להקל ממשאו“⁶¹. והיינו: גם אז לא היו העגלות ובני הבקר „נושאי המשכן“, אלא הלויים נשאו את המשכן ע"י העגלות.

ולפיכך „הסכימה דעתן לדעת העליונה“ והביאו רק שש עגלות בכלל, עד שהיו עבור המשא הכבד דבני מררי רק ארבע עגלות,

או עגלות רבות יותר וכו', אזי – לא זו בלבד שלא היתה תוספת זו חלק (מעשיית) המשכן, אלא יתירה מזו – העגלות לא היו בשיעורן הנכון;

ועד כדי כך, דקרא יתירה קא משמע לך: כל⁵⁵ כסף הכלים גו' למדך שהיו כלי המקדש מכוונים במשקלן שוקלן אחד אחד ושוקלן כולן כאחד לא ריבה ולא מיעט כו'.

ולהעיר מהדין⁵⁶ „כלי שרת אין מקדשין אלא מלאין“⁵⁷.

ז. ויש להוסיף בזה,

ובפרט, שהביאור הנ"ל הוא לשיטת המדרש שהעגלות ושני עשר הבקר הם בגדר קרבן, ולכן אסור שיהיה בהם ולו פרט וחלק אחד שאינו מנוצל עבור תכליתו, משא המשכן, וכנ"ל;

אבל לדעת הספרי, ועל-דרך-זה לפירוש רש"י, שפירשו שהעגלות והבקר הובאו לשאת את המשכן ולא הדגישו בכך שהיה להם גדר קרבן –

(55) פרשתנו ז, פה. ספרי ופרש"י שם.

(56) זבחים פח, א במשנה. מנחות ח, א. פח, א.

רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פ"ג ה"כ.

ולהעיר מתוד"ה קרמו (מעילה ח, א) בסופו: והא דכלי שרת מקדש היינו דוקא כשנעשה כל הראוי ליעשות בו והיינו כשנקרם (בנוגע לזה שתנור מקדש). ע"ש ובשטמ"ק שם. ועפ"י יש להעיר גם בנדו"ז, שצריך שתיעשה כל הפעולה והכת מה שראוי ליעשות בהעגלה.

(57) וי"ל שזהו גם הכוונה בפ"י ברמב"ן עה"ת, ז, (ב) „ויתכן שנפרש וביאו את קרבנם לפני ה' שש עגלות צב שש עגלות גדולות נושאות קרבנותיהם ושנים עשר בקר מושכים העגלות והנה הביאו העגלות מלאות והבקר לפני המשכן“ (וראה גם אברבנאל כאן) – כי מכיון שבהם הביאו קרבנותיהם, דייקו שיהיו מלאים, מעין הנ"ל בכלי שרת.

(58) אלא שאי"ז מצוה לדורות לדעת הרמב"ם (הל' כלי המקדש פ"ג ה"ח). וראה רמב"ן בהשגותיו לסהמ"צ שורש ג, ולמ"ע לד (במ"ע לג). לקמן ע' 49 ואילך.

(59) ד, כז. ועד"י שם, כז.

(60) שם, לא ואילך. ובסיום הענין כולל גם משפחות קהת – ראה שם, מז. מט.

(61) ל' המדרש שם, יח. וראה שם, יט. פרש"י

ז, ז.

יש צורך (והכרח) להשתמש בו עבור ענין אחר במשכן⁶⁶.

ומכאן הוראה לכל אחד מישראל בעשיית המשכן הפרטי שלו – כמאמר רז"ל⁶⁷ על הפסוק „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם“, „בתוכו לא נאמר אלא בתוכם“, בתוך כל אחד ואחד מישראל – עד היכן עליו להזהר שכל כח שניתן לו מאת הקב"ה, ובכל פרטיו, לא ילך לבטלה ח"ו, אלא ינוצל בשלימות לתכליתו ותפקידו שלשמו ברא אותו ה' – „אני נבראתי לשמש את קוניי"⁶⁸.

והדברים אמורים על כל כח מכחות נפשו: עליו לדעת, שבשעה שהוא לומד תורה ואינו מתייגע כדבעי⁶⁹, אין הוא מנצל כדבעי את הכח לכך שניתן לו מאת ה'⁷⁰;

ועל-דרך-זה בכל פרט בכשרונותיו, שיש לנצלם „לשם שמים" ולקיום „(בכל דרכיך) דעהו", בשביל קיום המצוות, ובהידור דוקא, וכן – ובפרט – להפצת היהדות חוצה.

ועל-דרך-זה בזמן: אפילו אם „מילא" עשרים ושלוש שעות וחמישים ותשע דקות של היום מעת-לעת, עליו להשתדל שגם הדקה היחידה הנותרת לא תלך לבטלה ח"ו.

(66) או ע"פ פרש"י שבת מט, ב (ד"ה משום דכתיב ובמהרש"א ורש"ש שם), רמב"ן (ויקהל לו, ז), תו"ש שם.

(67) ר"ח (שער האהבה פ"ו ד"ה ושני פסוקים), של"ה (ש' האותיות אות ל. ועוד), ובכ"מ.

(68) קידושין בסופה.

(69) כתובות סז, רע"א.

(70) ראה גם לקו"ש ח"ב ע' 566 ואילך דאז הוי ביטול תורה (בדקות).

כי עבודת המשא מוכרחת להיות באופן שבן לוי ילך כל הדרך „אחורי העגלה" וישגיח עליה⁶² – „וכשרואה אותן משתלפות אל תוך האויר רץ כו" (כנ"ל ס"א) – כי הלויים הם נושאי המשכן (אלא שכדי להקל עליהם נעשה הדבר ע"י העגלות).

ח. וההוראה מזה בעבודת האדם: אמרו חז"ל⁶³ „כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא דבר אחד לבטלה", וכלל זה אמור בכל זמן ובכל מקום – בכל חלקי ופרטי הבריאה.

בעשיית המשכן, כאשר נתקיים „באתי לגני לגנוני"⁶⁴ – שלאחרי כל החטאים שגרמו את סילוק השכינה, ירדה השכינה למטה בארץ ושרתה במשכן, „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"⁶⁵ – אזי, בגמר מלאכת המשכן, בא לידי גילוי איך שום פרט אינו לבטלה ח"ו, אלא כל פרט ופרט מנוצל בשלימות לתפקיד שעבורו ברא אותו ה'.

ולכן, אע"פ שההנהגה במקדש היא באופן של עשירות, הרי אין זה באופן של „לבטלה" ח"ו, אלא ניכר איך כל פרט ממלא את תפקידו ותכלית בריאתו; ולפיכך, כיון שכדי לשאת את המשכן די ביי"ב בקר ובשש עגלות (באורך ורוחב מסוימים), אין מקום להוסיף עליהם, ומה שיש בו „והותר" –

(62) ומוכן שעתד"ו הוא גם במשא בני גרשון שהי' להם רק ב' עגלות אף שמשאם לא הי' גדול וטורח כ"כ כמשא בני מררי.

(63) שבת עז, ב.

(64) שהש"ר רפ"ה. וש"נ.

(65) תרומה כה, ח.

— יתגלה בבריאה, בכל חלק שבה, כיצד היא בריאתו של הקב"ה בגילוי, ואזי יבנה בית המקדש השלישי, אשר בתוכו ירד המשכן שעשה משה, שהוא קיים לעד⁷¹, „האהל ואת כל כליו גו“,

בבית המקדש השלישי שיבנה במהרה בימינו ע"י משיח צדקנו — ולא יעבור אפילו רגע אחד לבטלה ח"ו, אלא „כימי צאתך מארץ מצרים“, „לא עכבם המקום כהרף עין“⁷²,

מיד ממש.

(משיחות ש"פ נשא תשל"ג, מוצאי ש"פ נשא תשל"ח, י"ב סיון תשמ"ב)

(71) סוטה ט, א. יומא עב, א. וראה לקו"ש חט"ז ע' 465 ואילך העילוי במשכן גם לגבי בתי מקדשות.

(72) מכילתא בא יב, מא. פרש"י שם.

ט. וזוהי ההוראה הנלמדת מן המשכן — שכאשר ישנו דבר מיותר, שאינו מבצע את תפקידו בשלימות, אזי יש חסרון בכללות עשיית המשכן, וממילא יש חסרון ח"ו גם בקיום „ושכנתי בתוכם“:

כאשר יהודי מחסיר משהו בניצול פרט, ואפילו פרט הכי קטן, שבחלקו בעולם, והדבר הולך לבטלה ח"ו, נעשה עי"ז בלבול בבריאתו של הקב"ה, ש"לא ברא (בעולמו) דבר אחד לבטלה“.

וכאשר כל אחד ואחד מנצל את כל כחותיו לקיים המאמר „אני נבראתי לשמש את קוניי“ — מתקיים „ושכנתי בתוכם“ באופן גלוי בו בעצמו, ועי"ז בכל העולם כולו,

שכן, כאשר כל פרט בבריאה ימלא את התפקיד שלשמו ברא אותו הקב"ה

